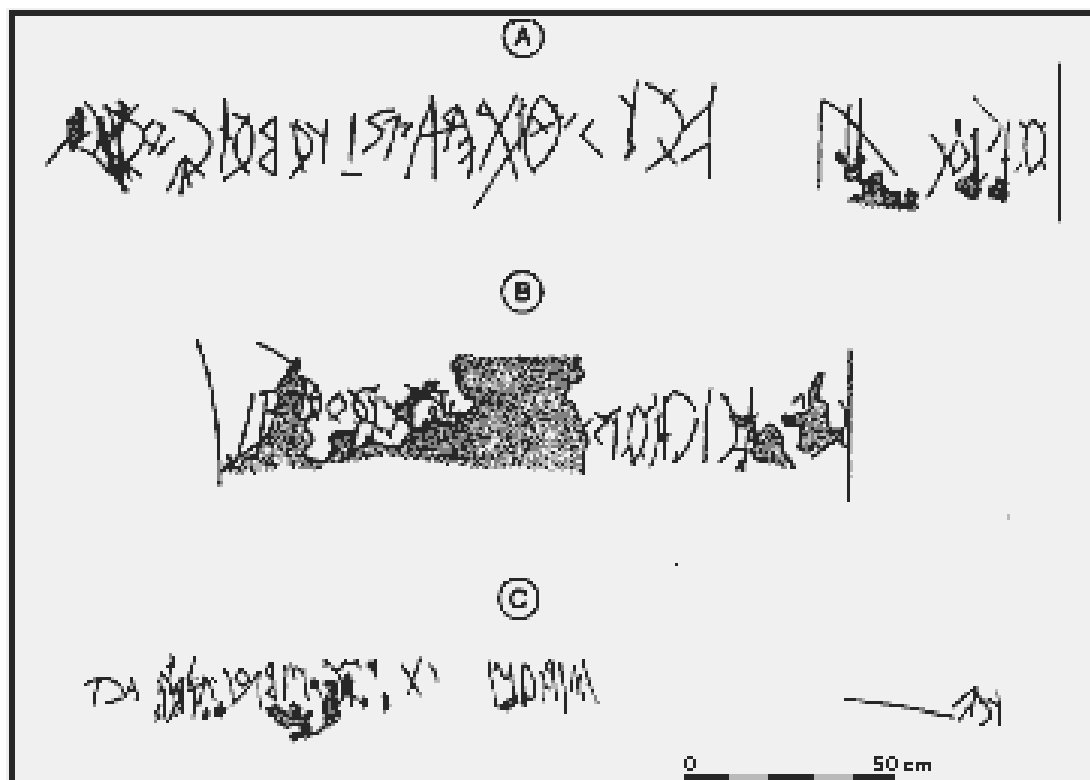

ÍRÁSTÖRTÉNET. MAGYAR NYELVEMLÉKEK (I/10/c.)

Záhonyi András (Budapest):

A székydályai református templom rovásfelirata (Daia, Hargita megye, 13- 14. sz.)

A falba karcolt, a későbbi meszelés alól előkerült nagyméretű (kb. 30 cm-es) felirat felfedezője: Ferenczi Géza és Balázs Árpád muzeológus (1992). A feltárást Benkő Elek folytatta (1995) – szerinte 14-15. századi a felirat.

1. ábra. A székydályai felirat (átrajzolás).

A jelek feloldásai:

Ferenczi G. (1997)

ZS V SZ N? T-K- T? (N?) B? SZ (betűösszevonás?), köztük T R? (esetleg GY) P P? T (esetleg?) –K- (töredék) R? E (összevonva az F-fel) T BA P? A (esetleg PBA vagy PAB) H? (vagy J) (türk P ?)-K-(töredék) M T NY M I(vagy J)(esetleg türk P ?) T (esetleg AKT) E (kardszerű jel)-K- N? (betűösszevonás?) R? (esetleg ASZ?)

Olvasata: A, ...SzeNTeKeT...

A betűk szabálytalanul követik egymást, az írás „dölingél”, a Nikolsburgi ábécé, a karácsonyfalvi és a székelyderzsi felirat közeli rokona.

Megj.: Ferenczi átrajzolása részleges (hiányos), emellett eltér Benkőétől.

A ? a vitatható megállapításokat jelöli.

Harmatta J. (1997)

A, ÜDVÖT KÍNÁL PÉTÖRFI BALÁS...

Ráduly J. (1997)

A, PETuRFI BALÁS

B, CsőTI

C, iSTeNeMeT

2004-ben: C, eSTán, BÁ(li)NT, MIKO, eSTÁN, MESTeReK

Vékony G. (2000) elégedetlen az eddigi olvasatokkal. Javaslatai:

A, PÉTERFI BARLABÁS

B, ÁLDOZÓ CSÜTÖRTÖK

Libisch Gy. (2001)

A, ... ÜD(R vagy Ö)T SZK N CYS PÉTE/ÖRFI BALÁS 1572

(a Székely Oklevéltár V.-ben ezt találta: Péterffy Balázs, Mogyorós /Marosszék/, 1602)

TeHMeHDE(?)K. eH vagy TeMeHDE(?)KEH ? vagy TEME(D/T)ÉK eH... N

Olvasata: (...esk?)üdütt szék(el) nagys. Péterffy Balázs. 1572 temették eh(elye)n...

Megj.: Erdélyi-Ráduly (*A Kárpát-medence rovásírásos feliratos emlékei a Kr. u. 17. századig.* Masszi K., 2010, 94. o.) szerint Libisch olvasata: ... (j)üdütt ??? szék(el)

B, ...CSÜT(ÖRTÖK)... (PÉ)NTEKE(N)?

C, (...)IX (?) eSZTeNDŐ?(BE?) ...SZ SZ/CS/ZR JÁNOS OSZA(R) NN eST(án) ? ReBeN BÁ(L)iNT ORTÁS (=ORDAS?) MI(R) kO eSTÁN MeSTeReK DA/AD

Tóth Gyula (ÓMT, 2009 – szerinte a felirat 15-16. sz.-i) Benkő Elek fotóit felnagyítva, ligatúrákká alakítással a következő olvasatra jutott:

Öde ÉKET (t)eSZeK iT(t)eN áL(l) a BETŰSOR eGY FIGYeLI HÁLAADÁS-
OK Jó UraT HOGY MeNYIeN DiCSÉRIK (k)ÖRöSZTéNYi éLTe ASZ iSTeN
???

Olvasata: „Üde éket teszek, itten áll a betűsor, egy figyelő hálaadásotok, jó urat, hogy mennyien dicsérik körösztyényi élte az isten(i)...”

Folytatása (az átírás feltüntetése nélkül adjuk közre a többi olvasatot):

(Ki)sér e szent intő szó, **csütörtök**... eredeti írásokra kéne itthoni énekek...
Ide zárom az én hitem. Okiratra szakaszt mérek és aztán megyek már én is
szedret ásni. ???

Tinódi Lázár

Mandics György véleménye: A felirat akaratlagos karcait nehéz elválasztani az utólagos firkáktól!

A meglévő fényképek alapján ez lehetetlen, s emiatt az eddig „kiolvasott szövegeknek” se füle, se farka (tehát Tóth Gyula mint megfejtő „*csütörtököt mondott*” – pl. hol kiírja az E-t, A-t, O-t, hol „ugrat”).

A rovásírásunkban kevésbé jártas *Marác* László és *Obrusánszky* Borbála által szerkesztett könyv²¹

mégis egyedül ezt a tetszetősnek tűnő, de „zavaros és értelmetlen” olvasatot (lásd pl. a „szedret ásni” szövegrészt egy feltételezetten hálaadásról, keresztény életről szóló szövegben) tette közzé a székhelydályai feliratokról a 2009-es Csikszeredai Konferencia */Magyar őstörténet és kereszténység/* után.

Záhonyi András megpróbálta az eddigi olvasati próbálkozásokból (a pirossal jelöltekből) összerakni a legvalószínűbb olvasatot, s a következőre jutott:

A, Üdvöt kínál Péterfi Balás 1572 temetésére ked

B, (de)n szerdán jó csütör(tökön) pénteke(n) ...

C, ...IX esztend(őbe) ...János Est(ván) Orbán Bá(l)int Ordas Mikó

Est(vá)n mesterek .../anyj(a)/

Megj.: A „mesterek” helyett szóba jöhet a „megye B(á)k(ó)” olvasat is, ez azonban egyelőre kevésbé illeszkedik a záró „anyj(a)” szóhoz. (Az „anyja” feltehetően az Istenanyára, Boldogasszonyunkra vonatkozik.)

²¹ *A szkíta népek hitvilága.* Szerk. Marác László és Obrusánszky Borbála. Hun-Idea K., 2010.

A szövegben az „Est(vá)n név ismétlődik – az első Est(ván) helyett L(á)z(á)r is kiolvasható, a második helyett az „isteni” olvasat is elképzelhető.

Ordas helyett Ortás vagy JÓN(á)s is olvasható.

Ha majd jobb minőségű, és minden feliratról különböző szögből és fényviszonyok között készített felvételek is rendelkezésre állnak, lehetőség nyílik az eddigiek pontosítására, kiegészítésére!

(Forrás: Mandics Gy.: *Róvott múltunk* III./66-69. o.)